

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2008
V. volební období

498

Vládní návrh

na vydání

zákona,

**kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
a zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna obchodního zákoníku

Čl. I

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění zákona č. 264/1992 Sb., zákona č. 591/1992 Sb., zákona č. 600/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., zákona č. 77/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 356/1999 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 15/2002 Sb., zákona č. 125/2002 Sb., zákona č. 126/2002 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 308/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 312/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 87/2003 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 85/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 360/2004 Sb., zákona č. 484/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 554/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb., zákona č. 216/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 308/2006 Sb., zákona č. 269/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb. a zákona č. 344/2007 Sb., se mění takto:

1. V § 38i odst. 1 písm. g) se číslo „3“ nahrazuje číslem „1“.
2. V § 59 odst. 7 větě druhé se za slova „na jakou byl“ vkládají slova „nebo měl být“.
3. Za § 59 se vkládají nové § 59a až 59c, které včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 1e znějí:

„§ 59a

Výjimky z povinnosti oceňovat nepeněžitý vklad znalcem při zvyšování základního kapitálu

(1) Je-li nepeněžitým vkladem do společnosti investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu podle zvláštního právního předpisu upravujícího podnikání na kapitálovém trhu a rozhodne-li tak statutární orgán této společnosti, použije se při určení jeho hodnoty vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody tímto cenným papírem nebo nástrojem na regulovaném trhu v době 6 měsíců před splacením vkladu.

(2) Je-li nepeněžitým vkladem do společnosti jiný majetek než majetek vymezený v odstavci 1 a rozhodne-li tak statutární orgán této společnosti, použije se pro určení jeho hodnoty hodnota určená obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných standardů a zásad oceňování ne déle než 6 měsíců před splacením vkladu.

(3) Je-li nepeněžitým vkladem do společnosti jiný majetek než majetek vymezený v odstavci 1 a rozhodne-li tak statutární orgán této společnosti, použije se, účtuje-li se podle zvláštního právního předpisu^{1e)} o takovém majetku v reálných cenách, pro určení jeho hodnoty tato reálná cena vykázaná v účetní závěrce za předcházející účetní období před valnou hromadou rozhodující o tomto vkladu, pokud byla ověřena auditorem bez výhrad.

(4) Je-li však hodnota nepeněžitého vkladu podle odstavce 1 ovlivněna výjimečnými okolnostmi, které by ji ke dni jeho splacení významně změnily, zajistí statutární orgán společnosti nové ocenění; na jmenování a odměňování znalce se obdobně použije § 59 odst. 3.

(5) Nastaly-li nové okolnosti, které by mohly ke dni splacení nepeněžitého vkladu změnit jeho hodnotu určenou podle odstavců 2 a 3, zajistí statutární orgán společnosti nové ocenění; na jmenování a odměňování znalce se obdobně použije § 59 odst. 3.

CELEX: 32006L0068

§ 59b

(1) Není-li provedeno nové ocenění nepeněžitých vkladů podle § 59a odst. 2 a 3 v případech, kdy takové ocenění mělo být v souladu s § 59a odst. 4 a 5 provedeno, mohou o toto ocenění statutární orgán společnosti požádat ode dne, kdy o tomto nepeněžitém vkladu rozhodovala valná hromada až do dne jeho splacení

- a) společník nebo společníci, jejichž vklady v době rozhodování valné hromady o zvýšení základního kapitálu dosahovaly alespoň 5% základního kapitálu a ke dni podání žádosti tyto podíly nejméně ve stejném rozsahu stále mají, nebo
- b) akcionář nebo akcionáři, jestliže souhrnná jmenovitá hodnota jejich akcií v době rozhodování valné hromady o zvýšení základního kapitálu dosahovala alespoň 5 % základního kapitálu společnosti, a ke dni podání žádosti tyto podíly nejméně ve stejném rozsahu stále mají.

(2) Nenavrhne-li statutární orgán společnosti jmenování znalce postupem podle § 59 odst. 3 do 14 dnů ode dne doručení žádosti podle odstavce 1, mohou jmenování znalce navrhnout společníci nebo akcionáři sami; na jmenování a odměňování znalce se obdobně použije § 59 odst. 3.

(3) Je-li ocenění podle znaleckého posudku zajištěného společníky nebo akcionáři podle odstavce 2 stejné nebo vyšší než původní ocenění, může se společnost domáhat, aby jí tyto společníci nebo akcionáři uhradili náklady spojené s jeho vypracováním.

CELEX: 32006L0068

§ 59c

(1) Je-li zvyšován základní kapitál nepeněžitým vkladem a jeho hodnota byla určena podle § 59a odst. 1 až 3, zveřejní společnost před jeho splacením také oznámení obsahující náležitosti podle odstavce 2 a datum, kdy bylo rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu přijato. Je-li splněna tato povinnost, obsahuje prohlášení podle odstavce 2 pouze sdělení, že od zveřejnění oznámení podle tohoto odstavce nenastaly nové okolnosti.

(2) Byla-li hodnota nepeněžitého vkladu určena podle § 59a odst. 1 až 3, uloží společnost do 1 měsíce ode dne splacení vkladu do sbírky listin prohlášení obsahující:

- a) popis nepeněžitého vkladu,
- b) hodnotu nepeněžitého vkladu, způsob ocenění a případně i použité metody,
- c) v případě akciové společnosti vyjádření, zda hodnota nepeněžitého vkladu odpovídá alespoň počtu a emisnímu kursu akcií, které za ně byly vydány,
- d) v případě společnosti s ručením omezeným vyjádření, zda hodnota nepeněžitého vkladu odpovídá alespoň velikosti obchodního podílu, který za něj společník ve společnosti získal,
- e) sdělení, že nenastaly výjimečné nebo nové okolnosti, které by mohly původní ocenění ovlivnit.

1e) Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.“.

CELEX: 32006L0068

4. § 67a zní:

„§ 67a

(1) Nestanoví-li zákon jinak, může společnost jen s předchozím souhlasem společníků nebo valné hromady

- a) převést podnik,
- b) převést část podniku tvořící samostatnou organizační složku, pokud by se v důsledku jejího převodu změnila převažující povaha podnikání společnosti, nebo
- c) nabytí majetek, pokud by se v důsledku jeho nabytí změnila převažující povaha podnikání společnosti.

(2) Společnost může jen s předchozím souhlasem společníků nebo valné hromady pronajmout podnik, zřídit zástavní právo k podniku nebo převést podnik k zajištění..

(3) Právní úkony učiněné v rozporu s ustanovením odstavce 1 písm. b) nebo c) jsou neplatné, ledaže druhá smluvní strana nevěděla a ani nemohla vědět, že se jedná o právní úkon podle odstavce 1 písm. b) nebo c).

(4) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na právní úkony, jejichž účelem je zřízení zajištění k majetku společnosti, na převody a nabytí majetku, učiněné v rámci běžného obchodního styku.

(5) Porušením ustanovení odstavců 1 a 2 nejsou dotčena práva, která k předmětnému majetku v dobré víře nabyly třetí osoby.“.

5. V § 120 odst. 2 se slova „a § 161e odst. 1 a 2“ zrušují.
6. V § 120 se odstavec 3 zrušuje.
7. Za § 120 se vkládají nové § 120a a 120b, které znějí:

„§ 120a

(1) Neurčí-li společenská smlouva další podmínky, může společnost poskytnout zálohu, půjčku, úvěr nebo jiné peněžité plnění anebo poskytnout zajištění pro účely získání podílů v ní (dále jen „finanční asistence“), jestliže

- a) finanční asistence je poskytnuta za podmínek obvyklých v obchodním styku,
- b) poskytnutí finanční asistence nepřivede společnosti bezprostředně úpadek; § 123 odst. 2 se použije obdobně,
- c) společnost nevykazuje neuhrazené ztráty,
- d) jednatel vypracuje písemnou zprávu, kde
 1. poskytnutí finanční asistence věcně zdůvodní, včetně uvedení výhod a rizik z toho pro společnost plynoucích,
 2. uvede podmínky, za jakých bude finanční asistence poskytnuta a
 3. zdůvodní, proč je poskytnutí finanční asistence v zájmu společnosti.

(2) Zprávu podle odstavce 1 písm. d) uloží jednatel bez zbytečného odkladu poté, co ji vypracuje, avšak vždy před konáním valné hromady, která poskytnutí finanční asistence schvaluje, do sbírky listin; zpráva musí být společníkům na jednání této valné hromady volně dostupná.

§ 120b

(1) Ovládaná osoba nesmí smluvně nabývat obchodní podíl společnosti jí ovládající. Na nabývání obchodních podílů na společnosti osobou jí ovládanou a na poskytování finanční asistence pro účely získání obchodních podílů na společnosti osobou jí ovládanou se přiměřeně použijí ustanovení § 120a, § 161b odst. 1 písm. b), § 161b odst. 3 a 4 a § 161g odst. 2 až 5.

(2) Společnost může vzít do zástavy vlastní podíl jen za podmínek stanovených v § 120a, § 161a odst. 1 a 4, § 161b a 161d.“.

8. V § 125 odst. 1 písm. b) se slova „rozdělení zisku a úhrady ztrát“ nahrazují slovy „rozhodování o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů a o úhradě ztrát“.
9. V § 125 odst. 1 písmeno j) zní:
„j) rozhodování podle § 67a,“.
10. V § 125 odst. 1 se za písmeno m) vkládá nové písmeno n), které zní:
„n) schválení poskytnutí finanční asistence podle § 120a,“.

Dosavadní písmeno n) se označuje jako písmeno o).

11. V § 127 odst. 5 písm. c) se slova „poskytnuta výhoda nebo“ zrušují.
12. V § 135 odst. 2 se slova „odstavce 4 až 7 a § 196a“ nahrazují slovy „§ 194 odst. 4 až 7 a § 196a až 196e“.
13. V § 147 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „; to neplatí, nezhorší-li se snížením základního kapitálu dobytnost pohledávek za společností. Má-li věřitel za to, že se zhoršila dobytnost jeho pohledávek, rozhodne o dostatečném zajištění soud s ohledem na druh a výši pohledávky.“.
14. V § 161a odstavec 1 zní:

„(1) Společnost může sama nebo prostřednictvím jiné osoby jednající vlastním jménem na účet společnosti nabývat své vlastní akcie, jen byl-li zcela splacen jejich emisní kurs a jen pokud

- a) se na nabytí vlastních akcií usnesla valná hromada; usnesení upraví podrobnosti předpokládaného nabytí akcií, alespoň však:
 1. nejvyšší počet akcií, které může společnost nabýt a jejich jmenovitou hodnotu,
 2. dobu, po kterou může společnost akcie nabývat, ne delší než 5 let,
 3. při nabytí akcií za úplatu rovněž nejvyšší a nejnižší cenu, za níž může společnost akcie nabýt,
- b) nabytí akcií, včetně akcií, které společnost nabyla již dříve a které stále vlastní, a akcií, které na účet společnosti nabyla jiná osoba jednající vlastním jménem, nezpůsobí snížení vlastního kapitálu pod upsaný základní kapitál zvýšený o fondy, které nelze podle zákona nebo stanov rozdělit, a snížený o výši dosud nesplaceného základního kapitálu,
- c) si nabytím vlastních akcií nepřivodí úpadek podle zvláštního právního předpisu,
- d) má zdroje na vytvoření zvláštního rezervního fondu na vlastní akcie, je-li vytvoření tohoto fondu podle § 161d odst. 2 vyžadováno.“.

CELEX: 32006L0068

15. § 161e zní:

„§ 161e

Společnost může vzít do zástavy vlastní akcie nebo zatímní listy jen za podmínek stanovených v § 161a odst. 1 a 4, § 161b, 161d a v § 161 f.“.

16. § 161f včetně nadpisu zní:

„§ 161f

Finanční asistence

(1) Finanční asistenci pro účely získání akcií nebo zatímních listů společnosti může společnost poskytovat, jen určí-li tak stanovy a jen za splnění alespoň těchto podmínek:

- a) finanční asistence je poskytnuta za podmínek obvyklých v obchodním styku,
- b) představenstvo prošetřilo finanční způsobilost osoby, které je finanční asistence poskytována,
- c) poskytnutí finanční asistence předem schválí valná hromada, a to na základě zprávy představenstva podle písmene d); k přijetí rozhodnutí je potřebný souhlas alespoň dvou třetin hlasů všech akcionářů,
- d) představenstvo vypracuje písemnou zprávu, kde
 1. poskytnutí finanční asistence věcně zdůvodní, včetně uvedení výhod a rizik z toho pro společnost plynoucích,
 2. uvede podmínky, za jakých bude finanční asistence poskytnuta, včetně ceny, za kterou budou akcie příjemcem finanční asistence získány,
 3. uvede závěry prošetření finanční způsobilosti podle písmene b),
 4. zdůvodní, proč je poskytnutí finanční asistence v zájmu společnosti.
- e) jsou-li za pomoci finanční asistence získávány akcie od společnosti finanční asistenci poskytující, musí být cena, za kterou budou tyto akcie získány, spravedlivá,
- f) poskytnutí finanční asistence nezpůsobí snížení vlastního kapitálu pod základní kapitál zvýšený o fondy, které nelze podle zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře, a snížený o výši dosud nesplaceného základního kapitálu,
- g) společnost vytvoří ve výši poskytnuté finanční asistence zvláštní rezervní fond; § 161d odst. 3 se použije přiměřeně,
- h) poskytnutí finanční asistence nepřivodí společnosti bezprostředně úpadek podle zvláštního právního předpisu.

(2) Zprávu podle odstavce 1 písm. d) uloží představenstvo bez zbytečného odkladu poté, co ji vypracuje, avšak vždy před konáním valné hromady, která poskytnutí finanční asistence schvaluje, do sbírky listin; zpráva musí být akcionářům na jednání této valné hromady volně dostupná.

(3) Má-li být finanční asistence poskytnuta členu statutárního orgánu společnosti, osobě společnost ovládající, členu jejího statutárního orgánu nebo osobě, která jedná se společností nebo se kteroukoli z výše uvedených osob ve shodě, přezkoumá zprávu podle odstavce 1 písm. d) na společnosti a těchto osobách obecně uznávaný nezávislý odborník, určený dozorčí radou. Ve své písemné zprávě tento odborník zhodnotí správnost písemné zprávy představenstva a výslovně se vyjádří k tomu, zda poskytnutí finanční asistence není v rozporu se zájmy společnosti; odstavec 2 se použije obdobně.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. a) až e) a h) a odstavce 2 se nepoužijí na jednání společnosti s cílem nabytí vlastních akcií nebo zatímních listů pro zaměstnance společnosti podle § 158.“.

CELEX: 32006L0068

17. Za § 161f se vkládá nový § 161g, který zní:

„§ 161g

(1) Na upisování a nabývání akcií nebo zatímních listů společnosti osobou jí ovládanou a na poskytování finanční asistence pro účely získání akcií nebo zatímních listů společnosti osobou jí ovládanou se použijí obdobně ustanovení § 161, § 161a odst. 1 a 2, § 161b odst. 1 písm. b) až d), § 161b odst. 2 až 5, § 161c a 161f.

(2) Nezcizí-li ovládaná osoba akcie nebo zatímní listy společnosti v zákonem stanovené lhůtě, může ji soud zrušit a nařídit její likvidaci. Ustanovení § 161d se použije přiměřeně.

(3) Ustanovení odstavce 1 a 2 se nepoužije, jestliže ovládaná osoba

- a) jedná na účet jiné osoby, ledaže jedná na účet společnosti nebo osoby touto ovládanou osobou nebo společností ovládané,
- b) je obchodníkem s cennými papíry a jde-li o činnost uskutečněnou v rámci jejího podnikání jako obchodníka s cennými papíry, nebo
- c) získala postavení ovládané osoby až po nabytí akcií nebo zatímních listů společnosti.

(4) Hlasovací práva spojená s akciemi nebo zatímními listy společnosti, nabytými podle odstavce 3, nelze vykonávat a tyto akcie a zatímní listy se zahrnují do výpočtu poměru vlastního kapitálu k základnímu kapitálu podle § 161a odst. 1 písm. b).

(5) Ustanovení § 161a až 161d a § 161f se použijí i na případy, kdy akcie nebo zatímní listy společnosti nabývá třetí osoba svým jménem na účet společnosti nebo na účet osoby společností ovládané.

(6) Ustanovení § 161f odst. 4 se použije přiměřeně s tím, že omezení podle § 158 odst. 2 věty druhé se stanoví podle výše základního kapitálu ovládané osoby.“.

CELEX: 32006L0068

18. V § 178 se odstavec 13 zrušuje.

19. V § 186c odst. 2 písm. c) se slova „má být poskytnuta výhoda nebo jim“ zrušují.

20. V § 186c odst. 3 se písmeno „d)“ nahrazuje písmenem „e)“.

21. V § 187 odst. 1 písm. f) se slova „rozhodnutí o rozdělení zisku nebo o úhradě ztráty a stanovení tantiém“ nahrazují slovy „rozhodnutí o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo o stanovení tantiém a rozhodnutí o úhradě ztráty“.

22. V § 187 odst. 1 písmeno k) zní:

„k) rozhodování podle § 67a,“.

23. V § 193 se odstavec 2 zrušuje a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.

24. § 196a včetně nadpisu zní:

„§ 196a

Úplatné nabytí majetku společnosti od zakladatelů a akcionářů v průběhu 2 let po vzniku společnosti

(1) Pokud společnost nabývá od svého zakladatele nebo akcionáře v průběhu 2 let po svém vzniku majetek za úplatu převyšující 10 % jejího upsaného základního kapitálu musí být

- a) úplata stanovena tak, aby nepřesahovala hodnotu nabývaného majetku, stanovenou posudkem znalce, jmenovaného za tím účelem soudem,
- b) nabytí, včetně výše úplaty, schváleno valnou hromadou.

(2) Pro jmenování a odměňování znalce pro účely odstavce 1 písm. a) platí § 59 odst. 3. Ustanovení § 59a až 59c se použijí obdobně.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 se nevztahuje na nabytí majetku

- a) v rámci běžného obchodního styku,
- b) z podnětu nebo pod dozorem státního orgánu, nebo
- c) na burze či obdobném regulovaném trhu.

(4) Porušením ustanovení odstavce 1 nebo 2 nejsou dotčena práva, která k předmětnému majetku v dobré víře nabyly třetí osoby. Členové představenstva však odpovídají společnosti za škodu, způsobenou tímto porušením, společně a nerozdílně. Pohledávky vůči společnosti, vzniklé z takových právních úkonů, nelze započíst proti pohledávce společnosti na splacení emisního kursu akcií společnosti.“.

CELEX: 32006L0068 31977L0091

25. Za § 196a se vkládají nové § 196b až 196e, které včetně nadpisů znějí:

„§ 196b

Úvěry a půjčky poskytované společností členům orgánů a dalším osobám

(1) Společnost smí jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku poskytovat úvěry a půjčky

- a) členům představenstva a členům dozorčí rady, osobám jim blízkým a jimi ovládaným, jakož i osobám s takto ovládanými osobami propojeným,
- b) členům statutárních a kontrolních orgánů ovládající osoby, osobám jim blízkým a jimi ovládaným, jakož i osobám s takto ovládanými osobami propojeným, nebo
- c) akcionářům uvedeným v § 181 odst. 1.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije na právní vztahy upravené v § 66a nebo v § 190a až 190d.

§ 196c

Zajištění závazků členů orgánů a dalších osob, poskytované společností

(1) Společnost smí jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku zajišťovat závazky

- a) členů představenstva a členů dozorčí rady, osob jim blízkých a jimi ovládaných, jakož i osob s takto ovládanými osobami propojených,
- b) členů statutárních a kontrolních orgánů ovládající osoby, osob jim blízkých a jimi ovládaných, jakož i osob s takto ovládanými osobami propojených, nebo
- c) akcionáře uvedeného v § 181 odst. 1.

(2) Porušením ustanovení odstavce 1 nejsou dotčena práva, která v dobré víře nabyly třetí osoby.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije na právní vztahy upravené v § 66a nebo v § 190a až 190d.

§ 196d

Bezúplatné převody majetku společnosti na členy orgánů a další osoby

(1) Společnost nesmí bezúplatně převádět majetek na členy představenstva a členy dozorčí rady, na osoby jim blízké nebo jimi ovládané ani na osoby s takto ovládanými osobami propojené.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na právní vztahy upravené v § 66 odst. 3, ani na jiná ustanovení o odměňování osob uvedených v odstavci 1, ani na ustanovení o rozdělení zisku těmto osobám. Ustanovení odstavce 1 se rovněž nevztahuje na přiměřené dary k významným příležitostem.

(3) Jsou-li osoby, uvedené v odstavci 1, zároveň akcionáři společnosti, nevztahuje se ustanovení odstavce 1 na plnění, poskytovaná jim na základě rozhodnutí valné hromady podle § 187 odst. 1 písm. f).

§ 196e

Úplatné převody majetku mezi společnostmi a členy orgánů a dalšími osobami

(1) Společnost smí jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku úplatně převádět majetek na

- a) členy představenstva a členy dozorčí rady, osoby jim blízké a jimi ovládané, jakož i osoby s takto ovládanými osobami propojené,
- b) členy statutárních a kontrolních orgánů ovládající osoby, osoby jim blízké a jimi ovládané, jakož i osoby s takto ovládanými osobami propojené.

(2) Společnost smí úplatně nabývat majetek od osob uvedených v odstavci 1 jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku.

(3) Osoby uvedené v odstavci 1 smí poskytovat společnosti služby jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku.

(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 se vztahují i na akcionáře uvedené v § 181 odst. 1, předchozí souhlas valné hromady se však nevyžaduje.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 se nevztahují na právní vztahy upravené v § 66a nebo v § 190a až 190d. Ustanovení odstavců 1 až 4 se nevztahují na právní vztahy upravené v § 66 odst. 3, ani na jiná ustanovení o odměňování osob uvedených v odstavci 1 písm. a), ani na ustanovení o rozdělení zisku těmto osobám.“.

26. V § 239 odst. 4 písmeno h) zní:

„h) rozhodování podle § 67a,“.

27. V § 215 se na konci textu odstavce 3 doplňují slova „; to neplatí, nezhorší-li se snížením základního kapitálu dobytnost pohledávek za společnostmi“.

CELEX: 32006L0068

28. V § 215 odstavec 4 zní:

„(4) Nedojde-li mezi věřiteli a společnostmi k dohodě o způsobu zajištění pohledávky nebo má-li věřitel za to, že se zhoršila dobytnost jeho pohledávek, rozhodne na návrh věřitele o dostatečném zajištění soud s ohledem na druh a výši pohledávky.“

CELEX: 32006L0068

29. V § 263 se slova „§ 386 až“ nahrazují slovy „§ 386 odst. 2, § 387 až“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Jestliže soud jmenoval znalce podle § 59 odst. 3 obchodního zákoníku přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, ustanovení § 59a až 59c obchodního zákoníku, ve znění tohoto zákona, se nepoužijí.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o evropské společnosti

Čl. III

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění zákona č. 264/2006 Sb. a zákona č. 296/2007 Sb., se mění takto:

1. § 33 se včetně poznámek pod čarou č. 14 a 15 zrušuje.
2. § 34 se zrušuje.
3. § 41 se zrušuje.

Čl. IV

Přechodné ustanovení

Právní vztahy, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se řídí dosavadními právními předpisy.

ČÁST TŘETÍ

Účinnost

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Návrh zákona se týká oblasti dosud upravené zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Stávající úprava zapracovávala Druhou obchodněprávní směrnicí č. 77/91/EHS ve znění doposavad platném a účinném. Potřeba změny je dána novelou citované směrnice směrnicí 2006/68/ES a také snahou opravit některá

ustanovení, která byla do českého práva vadně transponována, případně komplikují aplikaci obchodního zákoníku.

2. Hlavní principy a důvody nezbytnosti navrhované právní úpravy a jejich odůvodnění

Novela přináší do českého práva dvě změny. Předně dochází k transpozici novely Druhé směrnice, když transpoziční termín je stanoven na 15. 4. 2008, a současně dochází k revizi těch ustanovení obchodního zákoníku, která dlouhodobě činí aplikační potíže.

Pokud jde o harmonizační změny, tento zákon se snaží provést minimální harmonizaci, tedy využít a transponovat jen ta omezení, která jsou podle směrnice bezprostředně nutná. Tím se snaží český zákonodárce reagovat na stále sílící tlak české podnikatelské sféry na zvýšení konkurenceschopnosti českého právního řádu.

Pokud jde o změny ostatní, vychází návrh zákona ze skutečnosti, že druhá část obchodního zákoníku v podobě vyhlášené v roce 1991 obsahovala jen velmi stručné základy práva obchodních společností. Zabývala se především otázkami mechaniky fungování obchodní společnosti a až na výjimky opomíjela jeden z hlavních účelů práva obchodních společností – totiž omezovat rizika zneužití delegované nebo většinové tvorby vůle společnosti. Tato rizika vznikají při správě obchodní společnosti zejména ve vztazích mezi (a) společníky a členy statutárních orgánů, (b) majoritním společníkem a minoritními společníky, (c) společníky a věřiteli společnosti.

Právní pravidla směřující k omezení těchto rizik počala být do obchodního zákoníku vtělována postupně, počínaje rokem 1996, a to bezpočtem novelizací, jež kulminovaly na přelomu století a (s menší intenzitou) pokračují dodnes. Některé z provedených novelizací obsahují systémově správná řešení. Jiné však vedly ke zdvojování regulačních opatření, k přenosu rizika poruch vnitřních mechanismů správy společností na třetí strany a k celkovému znehledňování českého práva obchodních společností. To lze v roce 2008 nejlépe charakterizovat jako právo "přestřelující", a to v tom smyslu, že ve snaze znemožnit jakékoli zneužití delegovaných či většinových rozhodovacích pravomocí a zcela zabránit zpronevěře majetku společnosti kombinuje celou paletu nejrůznějších regulačních přístupů a pravidel, z nichž podstatná část bohužel vystavuje protistrany českých obchodních společností hrozbě, že jejich smluvní ujednání bude shledáno neplatným pro porušení zákona. Právě ta pravidla, u nichž je hrozba neplatnosti dotčených smluv nejvyšší, jsou vyjádřena často zcela nesrozumitelně. Příkladem za všechny je ustanovení § 196a, o jehož výkladu není dodnes žádné shody ani mezi jednotlivými senáty Nejvyššího soudu. Na straně českých obchodních společností vzniká v důsledku takových pravidel právní riziko, jež tyto společnosti vystavuje, ve srovnání se společnostmi zřízenými v zemích s kvalitnějším právem obchodních společností, zvýšeným nákladům na kontraktaci a na pořízení kapitálu.

Je zjevné, že systémové řešení může přinést pouze rekodifikace práva obchodních společností, která se připravuje v souvislosti s prací na návrhu nového obchodního zákoníku. Na druhou stranu je ale rovněž zjevné, že s účinností nového obchodního zákoníku nelze ještě v několika nejbližších letech počítat. V tržní praxi přitom v poslední době dochází k vývoji, který je pro české obchodní společnosti nanejvýš nepříznivý. Pokračující nejistota ohledně výkladu několika nejspornějších ustanovení druhé části obchodního zákoníku, majících vliv na transakce, při nichž domácí společnosti získávají finanční zdroje, znásobená v posledních cca 18 měsících nejasnými judikatorními vyjádřeními Nejvyššího soudu, nutí právní a finanční praxi k tomu, aby zaujímal stále konzervativnější výklady, což českým obchodním společnostem dále ztěžuje a prodražuje přístup ke kapitálu.

Navrhovaná novelizace vybraných ustanovení druhé části obchodního zákoníku si klade za cíl napravit pouze několik zásadních problémů stávajícího obchodního zákoníku. Kromě již zmiňovaného § 196a, jež lze dnes bez nadsázky označit za největší zdroj právních rizik na tuzemském úvěrovém a finančním trhu, se jedná o několik dalších ustanovení, jež svou nesrozumitelností způsobují na tuzemském úvěrovém a finančním trhu významné neefektivnosti, aniž by investorům, zaměstnancům či jiným účastníkům trhu přinášely jakýkoli měřitelný prospěch.

Metodologicky sleduje navrhovaná novelizace dva základní přístupy:

1. zúžení rozsahu a současné zpřesnění vyjádření těch pravidel, u nichž se jako sankce za porušení zachovává neplatnost dotčeného právního úkonu, a s tím související

2. přesvědčení, že vhodnějším nástrojem k dosažení cílů, jichž (snad) vypouštěné části měly dosáhnout, jsou

- v zákoně již obsažená pravidla o odpovědnosti osob, vytvářejících vůli společnosti, zejména tedy pravidla o odpovědnosti členů statutárních orgánů společnosti (viz např. § 66 a 194) a pravidla o odpovědnosti jiných osob, než statutárních orgánů (viz např. § 66 odst. 6, 66a, 66c atd.),

- jim odpovídající existující skutkové podstaty trestního práva (např. § 248, 255, 255a, 128 odst. 2 TrZ),

- v zákoně již obsažená pravidla o právu akciové minority na exit v případě významné změny v kontrole nad společností (např. § 183b a 190c odst. 1), a

- zcela nová, k ochraně věřitelů sloužící ustanovení insolvenčního zákona o neúčinnosti nelegitímých právních úkonů společnosti v období před zahájením insolvenčního řízení, obsažená v § 240 až 242 zákona č. 182/2006 Sb., jež vstoupí v účinnost k 1. 1. 2008.

3. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

4. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami a slučitelnost s právními akty práva Evropské unie

Návrh zákona je plně slučitelný s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, a s právními akty Evropských společenství.

5. Předpokládané finanční dopady

Z navrhovaného zákona nevyplývají zvýšené nároky na státní rozpočet, i když bude třeba upravit formuláře návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Tyto náklady pokryje předkladatel ze stávajícího rozpočtu.

6. Předpokládané dopady sociální a na rovnost mužů a žen, dopady na životní prostředí

Z navrhovaného zákona nevyplývají žádné sociální dopady ani dopady na rovnost mužů a žen.

Navrhovaný zákon nemá dopad na životní prostředí.

7. Předpokládané dopady na podnikatelské prostředí.

Lze očekávat, že tyto změny budou veskrze pozitivní, a že účinnost novelizace bude pro tuzemské obchodní společnosti spojena s významným zrychlením a zlevněním procesu finanční kontraktace, a dále se zvýšením právní jistoty pro všechny účastníky právních vztahů na tuzemských úvěrových a finančních trzích. Dle analýzy některých zainteresovaných subjektů (bank, nadnárodních koncernů) bude úprava znamenat výrazné snížení transakčních nákladů a posílení právní jistoty účastníků obchodních vztahů.

Zvláštní část

K Čl. I

K bodu 1

Ustanovení se mění v návaznosti na změny jiných ustanovení – jedná se o technickou reakci na další změny.

K bodům 2 a 3

Novela směrnice, kterou tento zákon transponuje, si dala za cíl zejména zjednodušení oceňování vkladů, nabývání vlastních akcií a finanční asistenci. Ačkoliv Druhá směrnice dopadá pouze na akciové společnosti, český zákonodárce ji v 90. letech minulého století vztáhnul i na s.r.o., což není ani tímto zákonem narušeno (kromě regulace finanční asistence), důvodem je předpoklad celkové rekonstrukce obchodního práva a tedy ponechání takto závažných kroků právě na ní.

Nové znění § 59, resp. vložení § 59a až § 59c reaguje na čl. 10a a 10b novely Druhé směrnice. Cílem je umožnit nevyhotovovat při zvyšování základního kapitálu znalecký posudek tehdy, byla-li hodnota nepeněžitěho vkladu zjištěna jiným transparentním způsobem – trhem, z ověřeného účetnictví nebo jiným expertem. Zákon tak stojí na konstrukci, že takto zjištěné hodnoty jsou férové a použitelné, ledaže dojde k takové změně, že lze důvodně očekávat nutnost přezkumu hodnoty předmětu vkladu. Jednotlivé varianty netvorby znaleckého posudku podle § 59a spolu vnitřně nesouvisí a záleží na situaci a na tom, zda se pro tento postup rozhodne statutární orgán – pokud by následně byly původní předpoklady z pohledu hodnoty předmětu nepeněžitěho vkladu narušeny, formuluje zákon reevaulaci.

Postup podle § 59a je možný pouze u zvyšování základního kapitálu a s tímto postupem musí předem souhlasit statutární orgán obchodní společnosti. Pokud zákon v § 59a odst. 2 předpokládá odborníka a využití obecně uznávaných standardů, úmyslně odkazuje na zákon o znalcích apod., protože takovýmto odborníkem může být podle požadavků směrnice kdokoli, kdo je obecně uznáván – zavádí se tedy v souladu se směrnicí nový pojem, jehož obsah bude nutné hledat aplikační praxí. Obdobně se proto odkazuje výslovně na směrnici o povinném auditu, když ta zatím do českého právního řádu nebyla transponována, nicméně její aplikace je výslovnou podmínkou využití výjimky z § 59 odst. 3.

Z důvodu ochrany zájmů společníků/akcionářů se stanoví pravidlo, že nezajistí-li statutární orgán v případě předpokládané změny hodnoty předmětu zajištění nové ocenění, mohou se ho dovolávat sami společníci/akcionáři. Vychází se z toho, že předně však opětovně na vzniklou povinnost upozorní statutární orgán a teprve v případě jeho nečinnosti sami navrhnou soudu jmenování znalce. Jak v případě zjištění nové hodnoty předmětu nepeněžitěho vkladu statutárním orgánem, tak společníky/akcionáři, se postupuje podle § 59.

Z důvodu informovanosti věřitelů zákon zavádí společnosti povinnost, aby při postupu podle § 59a zveřejnila základní informace podle § 59c odst. 2 a datum vydání rozhodnutí o

zvýšení základního kapitálu. Současně je však zákonem předpokládána povinnost tyto informace zpřístupnit ve sbírce listin. Pro zamezení duplicity prohlášení, resp. z důvodů snížení nákladů, předpokládá zákon, že došlo-li k zveřejnění oznámení podle § 59c odst. 1 obsahujícího základní informace o využití hodnoty předmětu nepeněžitě vkladu určené podle § 59a odst. 1 až 3, pozdější oznámení podle § 59c odst. 2 obsahuje pouze datum rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu a informaci, že se další okolnosti nezměnily. Tím se zajistí to, že minimálně 1 měsíc po splacení vkladů bude informace dostupná. Tím není dotčena možnost akcionářů/společníků dovolávat se např. neplatnosti valné hromady s tvrzením, že nemělo být postupováno podle § 59a.

K bodu 4

Stávající ustanovení § 67a vytváří i po několika novelizacích významná právní rizika. V teorii i praxi panuje ohledně ustanovení značná výkladová nejistota. Z objektivního hlediska není jasné, na které všechny transakce se pravidlo vztahuje, neboť není shody o tom, jak má v tomto ustanovení být vykládán pojem "část podniku". Z hlediska subjektů dopadá pravidlo zřejmě na obě strany smluv v něm uvedených, což zejména u zástavních smluv vede k absurdnímu důsledku, podle nějž by na straně zajištěného věřitele (pravidelně banky) měla smlouvu o zastavení dlužníkovy podniku či jeho části schvalovat valná hromada. Stejně absurdní je tento výsledek i u smluv o převodu tam, kde z pohledu nabyvatele a jeho velikosti jde o bagatelní transakci; přesto by ji podle § 67a měla schvalovat valná hromada nabyvatele. Transakce může být ostatně bagatelní i z pohledu převodce. Jde-li např. o část podniku, jež je z hlediska celkových podnikatelských aktivit převodce zanedbatelná, je nesmyslné vynakládat na její schválení transakční náklady spojené s konáním valné hromady.

Nová právní úprava přináší zásadní změny. Z hlediska osobního rozsahu se nové ustanovení odst. 1 písm. a) a b) vztahují jen na převodce. Na nabyvatele se vztahuje ustanovení odst. 1 písm. c), které transakci, při níž je nabýván majetek, posuzuje kvalitativním kritériem jejich dopadů na stávající podnikatelskou činnost nabyvatele, nikoli kritérii formálními či kritérii, která se odvíjejí od toho, jakou charakteristiku měl majetek v rukou převodce. Odstavec 1 se nebude vztahovat na převody zajišťovací povahy (a z povahy věci tedy ani na zastavení majetku), kterým se věnuje ustanovení odstavce 2, ani na převody učiněné v rámci běžného obchodního styku (viz odst. 4). Ustanovení odst. 1 písm. c) se bude vztahovat na nabytí majetku movitého i nemovitého, hmotného i nehmotného, vždy však jen na takové transakce, jejichž primárním účelem a ekonomickou povahou je nabytí majetku od jiné osoby. Účelem pravidla není zachytit transakce, u nichž sice v důsledku plnění závazků stran dochází např. k převodu peněz či k nabytí práv, jejich účel a povaha je však jiná (typicky se jedná o úvěrové nebo jiné finanční obchody, dílo, nájem, poskytování služeb, atd.). To se ostatně podává i z toho, že ustanovení odst. 1 písm. c) se vztahuje jen na taková nabytí majetku, která by vedla ke změně převažující povaha podnikání společnosti, což je u přijetí finančního plnění či jiné služby pojmově vyloučeno.

Ustanovení odst. 2 se vztahuje pouze na pronajímatele, zástavce či zajišťovacího převodce podniku ve smyslu ustanovení § 5 obchodního zákoníku.

Z hlediska předmětu rozhodování valné hromady bude podle odst. 1 a 2 schvalována příslušná transakce obecně, nikoli tedy znění konkrétní smlouvy.

Ustanovení odst. 3 chrání protistrany osob, na něž dopadají povinnosti podle odst. 1 a 2 v případech, kdy tyto protistrany nevěděly ani nemohly vědět, že transakce z pohledu těchto osob vykazuje znakem, které ji podřizují ustanovením odst. 1 nebo 2.

Ustanovení odst. 5 chrání dobromyslné třetí osoby, jež by případně nabyly majetek později, před následky porušení ustanovení odst. 1 a 2.

K bodům 5 až 7

Dnešní znění obchodního zákoníku zakazuje, aby společnost s ručením omezeným poskytla finanční asistenci. Tím se český zákonodárce vydal cestou, která není v Evropě běžná a současně tlačí tyto soukromé společnosti do řešení, která jsou nákladná a z pohledu českého práva riziková (up-stream mergers, down-stream mergers, apod.). Zákon proto tento trend opouští, a částečně obdobně jako je tomu u akciové společnosti (bod 14 novely) finanční asistenci připouští.

Podmínky pro připuštění finanční asistence podle § 120a jsou kumulativní a společenská smlouva je může rozšířit, nikoliv však zmírnit. Souhlas valné hromady podle novelizačního bodu č. 8 není souhlasem předchozím a jeho absence tak způsobuje podle ustálené judikatury NS ČR nejvýše neúčinnost. Povinnost jednatele konat s péčí řádného hospodáře tím není dotčena.

K bodům 8 a 9

Ustanovení se mění v návaznosti na změny jiných ustanovení – jedná se o technickou reakci na další změny.

K bodu 10

Ustanovení se mění v návaznosti na změny jiných ustanovení (bodů 5 až 7), kdy se nově v určitých případech připouští finanční asistence i u s.r.o.

K bodu 11

Jedná se o mimořádně nejasné ustanovení, které vnáší do správy českých akciových společností vysokou míru právní nejistoty, aniž by komukoli přinášelo měřitelný užitek.

Zákaz výkonu hlasovacího ukládá spolkové právo, resp. právo obchodních společností zpravidla tam, kde je hlasující člen spolku či společnosti zatížen ohledně předmětu hlasování konfliktem zájmů, a to buď proto, že má být rozhodováno

a) o transakci, jíž se na druhé straně sám účastní nebo z níž má mít prospěch, který není sdílen ostatními členy spolku či společnosti, nebo

b) o otázce, zda proti němu má spolek či společnost uplatnit postih, a společník by tak hlasoval v pozici "soudce ve své vlastní věci".

Zákaz výkonu hlasovacího práva však s ohledem na naléhavou potřebu právní jistoty v otázkách platnosti tvorby vůle společnosti nelze ukládat obecně formulovanými, otevřenými pravidly (jakými jsou vypouštěná slova). Výsledná právní nejistota může vést k extrémním transakčním nákladům, případně může některé druhy legitimních transakcí znemožnit zcela. Kromě toho, příliš široce formulovaný zákaz výkonu hlasovacího práva může rozhodování v obchodní společnosti vychýlit zcela ve prospěch minority, což může opět řadu legitimních transakcí zmařit, anebo přinejmenším zcela popřít obecný majoritní princip tvorby vůle v obchodní společnosti.

Odpovědnost hlasujícího akcionáře ve smyslu koncernového práva (např. § 66 odst. 6 nebo 66a) zůstává nedotčena.

K bodu 12

Ustanovení § 127 odst. 1 písm. b) se mění tak, aby bylo zjevné, že pokud společnost hodlá rozdělit mezi společníky jiné vlastní zdroje než zisk, např. příplatky mimo základní kapitál podle § 121 obchodního zákoníku nebo období emisního ážia, takové rozhodnutí přísluší valné hromadě.

K bodům 13, 26 a 27

Zákon transponuje novelizovaný čl. 32 odst. 1 směrnice a zjednodušuje ochranu věřitelů při snížení základního kapitálu pro případ, že snížením základních kapitálů k jejich ohrožení nemá dojít. Tím se snižují náklady a náročnost procesu snižování základního kapitálu. Dodává se však také, že v případě sporu o dostatečném zajištění rozhodne soud.

Obdobné pravidlo zákon stanoví pro s.r.o. Pokud by byl zahájen spor o to, zda mělo nebo nemělo být dozajištěno (podle nově vložené věty v odstavci 2), rejstříkový soud nemůže snížení do obchodního rejstříku zapsat, když není naplněna podmínka „věřitelům bylo poskytnuto zajištění,, ledaže se takové zajištění nevyžaduje“. Do okamžiku meritorního rozhodnutí totiž rejstříkový soud neví, zda se takové zajištění vyžaduje nebo nikoliv.

Obdobné pravidlo se zavádí i u druhé z kapitálových společností – společnosti s ručením omezeným.

K bodu 14

Druhá směrnice obsahuje ve vztahu k nabývání vlastních akcií společností vcelku přísná pravidla. Novela (čl. 19 odst. 1) této směrnice se to pokusila částečně zjemnit, když takové nabytí na časově omezené období připouští. Podmínky, za kterých tak činí, jsou opětovně dány kumulativně a není je možné vůli společnosti zmírňovat. Směrnice (a i zákon) reaguje na časté výtky praxe, že ne vždy jde při nabývání vlastních akcií o vytváření fiktivního kapitálu apod., když leckdy mohou takovéto transakce působit jako ozdravné procesy (stabilizace kursu, ozdravení společnosti apod.).

Nejen z důvodu nové dikce směrnice, ale také proto, že se zákon pokouší o minimální harmonizaci, nesleduje jeho návrh další možná omezení, která čl. 19 členským státům umožňuje (vč. limitace nabytí 10% podle dnešní úpravy). Podporou pro tento argument je také celková spornost Druhé směrnice, když Akční plán o modernizaci práva obchodních společností jako jednu z variant zvažuje také její úplné zrušení. Zákon se tak pokouší bránit negativům jevu známého jako shopping forum.

K bodům 15 až 17

Čl. 21 směrnice umožňuje, aby členské státy také v případě akciové společnosti umožnily finanční asistenci. Směrnice tak nedává přímý příkaz ji umožnit, ale záleží na vůli českého zákonodárce. Návrh zákona tak činí, stejně jako řada jiných států EU. Argument je spatřován v tom, že finanční asistence se běžně děje, a to prostřednictvím sofistikovaných metod, které jsou však náročné a zbytečně nákladné. Existence finanční asistence je sociální danost a její zákaz se nejen v ČR ukazuje jako zbytečný – i proto došlo ke změně Druhé směrnice. Český zákonodárce tak volí racionální řešení omezené přípustnosti finanční asistence s filosofií, že účinná regulace existujícího je lepší než neúčinný zákaz.

Předpokládají se tedy opětovně minimální podmínky, které jsou dány kumulativně a které se aplikují vždy, pokud stanovy finanční asistenci dopředu připustí (vzhledem k tomu, že stanovy hrají stěžejní roli i v možnosti formulace dalších limitů, uvozuje zákon výčet podmínek slovem “alespoň”). Zákon jasně nastavuje pravidla, že finanční asistence je možná pouze tehdy, neohrozí-li její poskytnutí právní nebo finanční existenci společnosti (vč. testu úpadkem) a současně je finanční asistence poskytnuta za obvyklých podmínek a v zájmu společnosti. Zákon tím nad dosavadní rámec rozšiřuje míru péče členů představenstva, když přezkum celé transakce leží právě na nich – zákon využívá dikce směrnice, a to včetně nových pojmů, jejichž obsahu bude nutné nalézt aplikační praxi (prošetření finanční způsobilosti apod.); (v případě střetu zájmů podle odstavce 3 navíc ingeruje také dozorčí rada). Souhlas valné hromady je konstruován jako předchozí, a proto je při jeho absenci důvodné s ohledem na stávající judikaturu NS ČR očekávat neplatnost ex tunc. Akcionář, který má za to, že nebylo postupováno v souladu s § 161f, se může dovolávat neplatnosti

rozhodného usnesení a případný minoritní akcionář pak má právo žalovat členy představenstva o náhradu škody.

K bodům 18 až 22

K § 178 odst. 13

Vypouštěné ustanovení § 178 odst. 13 je názorným příkladem pravidla, jež je zcela nejasné pokud jde o věcný i osobní rozsah (nelze spolehlivě uzavřít, jaký druh smluv má zákon na mysli ani to, kdo je stranami takové smlouvy), důsledkem porušení pravidla přitom je extrémně tvrdá sankce neplatnosti dotčeného právního úkonu. Do kontraktace českých akciových společností vnáší § 178 odst. 13 vysokou míru právní nejistoty, aniž by komukoli přinášel měřitelný užitek. Pravidlo vzniklo v době, kdy obchodní zákoník ještě neobsahoval úpravu koncernového práva, při jejím zavedení však nebylo zrušeno a nyní představuje zásadní právní riziko v obchodním životě českých obchodních společností.

Navrhuje se pravidlo vypustit s tím, že minoritní akcionáři i věřitelé českých společností jsou proti nelegitimním transakcím mezi společnostmi a akcionáři dostatečně (a lépe) chráněni pravidly o odpovědnosti členů statutárních orgánů (§ 66, 194), souvisejícími skutkovými podstatami trestního práva, instituty koncernového práva (§ 66 odst. 6, 66a, 66c) a ustanoveními nového insolvenčního práva o neúčinnosti právních úkonů (§ 240 až 242 zák. č. 182/2006 Sb.).

K § 186c odst. 2 písm. c)

Zdůvodnění této změny je shodné, jako v bodu 11 výše.

K § 186c odst. 3:

Pokud by zákon zakázal vykonávat hlasovací práva i v dalších případech, na které odkazuje blanketní stanovení odst. 2 písm. e), je vhodné uplatnit takový zákaz i na akcionáře, jednající s tímto akcionářem ve shodě, stejně jako u případů, popsaných v odst. 2 písm. b) až d).

K § 187 odst. 1 písm. f)

Podobně jako u § 125 odst. 1 písm. b), i zde se ustanovení § 187 odst. 1 písm. f) mění tak, aby bylo zjevné, že pokud společnost hodlá rozdělit mezi společníky jiné vlastní zdroje než zisk, např. emisní ážio, takové rozhodnutí přísluší valné hromadě.

K bodu 23

Stávající ustanovení § 193 odst. 2 je, zejména z hlediska svého věcného rozsahu, velmi nejasným a potenciálně extrémně širokým ustanovením. To pro protistrany českých akciových společností (zejména společností kótovaných) vytváří zásadní právní riziko s ohledem na hrozbu neplatnosti dotčených smluv a jiných právních úkonů. Toto riziko způsobuje českým společnostem významné transakční náklady, aniž by komukoli přinášelo měřitelný užitek. S ohledem na výhody oddělení (aktivního) managementu od (pasivního) vlastnictví akcií, jež je jedním z nejtypičtějších znaků (a důvodů existence) kótované akciové společnosti, je stěží odůvodnitelné, že právě u kótovaných společností vyžaduje zákon, aby o transakcích, jež jsou popsány ve stávajícím znění § 193 odst. 2, rozhodovali akcionáři, nikoli představenstvo.

K bodu 24

Nově koncipované ustanovení § 196a má za svůj jediný cíl důsledně a srozumitelně implementovat článek 11 druhé směrnice o právu obchodních společností a oddělit tuto implementaci od jiných pravidel, která s článkem 11 druhé směrnice nemají nic společného a často mají zcela jiné regulační cíle (viz bod 25 níže).

Majetkem, na který se ustanovení vztahuje, je veškerý majetek, jež je způsobilý být vkladem do základního kapitálu společnosti. Jde tedy o majetek movitý i nemovitý, hmotný i nehmotný, vždy však jen v kontextu takových transakcí, jejichž primárním účelem a ekonomickou povahou je převod majetku na jinou osobu. Účelem pravidla není zachytit transakce, u nichž sice v důsledku plnění závazků stran dochází např. k převodu peněz či k nabytí práv, jejich účel a povaha je však jiná (typicky se jedná o úvěrové nebo jiné finanční obchody, zajišťovací převody, dílo, nájem, poskytování služeb, atd.).

Oproti požadavku článku 11 se rozšiřuje okruh osob, od nichž společnost smí v této lhůtě nabývat majetek jen za podmínek v článku 11 stanovených, o akcionáře (druhá směrnice vyžaduje, aby toto pravidlo bylo aplikováno na zakladatele společnosti, umožňuje však členským státům okruh těchto osob rozšířit). Úplatné převody majetku mezi společnostmi a fyzickými osobami, které společnost bezprostředně řídí, jsou předmětem nového § 196e, v § 196a tyto osoby proto napříště uvedeny nebudou.

Na rozdíl od stávajícího § 196a zavádí nové znění v odstavci 3 pravidlo, které chrání třetí osoby, jež mohou v budoucnu chtít se společností ohledně takto nabytého majetku kontrahovat. Nové ustanovení však zamezuje jednání, kvůli němuž byly článek 11 a jeho německý vzor původně přijaty; tedy kapitalizaci pohledávek, které zakladateli či společníku za společností na základě úplatného převodu majetku na společnost vzniknou, čímž byla obcházena povinnost znaleckého ocenění nepeněžitých vkladů. Nová úprava kromě toho zavádí společnou a nerozdílnou odpovědnost všech členů představenstva za škodu, způsobenou porušením pravidla § 196a odst.1.

K bodu 25

Nová ustanovení § 196b až 196e nahrazují a doplňují do značné míry nesrozumitelný konglomerát pravidel a regulačních záměrů, obsažených ve stávajícím, velmi nejasném znění § 196a.

Stávající ustanovení § 196a znesnadňuje, přímo i nepřímo prodraňuje, a zatěžuje právní nejistotou celou řadu transakcí, které lze zpravidla považovat za legitimní a ekonomicky efektivní. Jde především o poskytování úvěrů uvnitř korporálních skupin (koncernů) a o získávání úvěrového financování a poskytování zajištění závazků z něj na bázi korporálních skupin (koncernů). Způsob, kterým dnes stávající ustanovení § 196a dopadá na tuto praxi, se zcela vymyká všemu, co je známo z právních úprav podobných otázek v evropských zemích. Neexistuje žádný důvod domnívat se, že český zákonodárce v § 196a odhalil nějaké riziko, jehož si jiní zákonodárci ve vyspělých zemích nejsou vědomi a že stávající ustanovení § 196a (ať již v kontextu úvěrového financování koncernů znamenají cokoli) přináší akcionářům, věřitelům nebo zaměstnancům českých obchodních společností nějaký prospěch, který osobám, zúčastněným tak či onak na podnikání jiných evropských obchodních společností, jejich zákonodárci odpírají.

Mají-li zmíněná pravidla § 196a dnes nějaký efekt, pak pravděpodobně opačný. Právní nejistota, kterou (společně se stávajícími ustanoveními § 193 odst. 2, 186c odst. 2 písm. c) a 178 odst. 13) vytvářejí na straně poskytovatelů financování i českých akciových společností (ale i společností s r.o. - viz § 135 odst. 2), se odráží v transakčních nákladech českých společností (jde mj. o náklady na právní analýzu rizika na straně poskytovatele i příjemce financování, náklady na strukturování transakcí, náklady na znalecké posudky, náklady zdržení, způsobeného předešlým a náklady příležitostí, spojené s časem managementu, který se těmto problémům musí věnovat) a znevýhodňuje tyto společnosti v jejich postavení na globálních kapitálových a jiných trzích.

Cílem nové právní úpravy je regulovat ty, a pouze ty, typy transakcí mezi společnostmi a osobami, bezprostředně zúčastněnými na jejím řízení,

(a) které jsou zatíženy konfliktem zájmu (což se rozumí samo sebou), ale nad to

(b) je lze s velkou pravděpodobností považovat za neefektivní, tj. takové, které redistribuují hodnotu od společnosti ve prospěch příslušné vlivné osoby, spíše než aby hodnotu zvětšovaly.

Cílem nových ustanovení naopak není zdvojovat právní úpravu koncernového práva. Nová právní úprava proto podřizuje pravidlům, obsaženým v § 196b až 196e, pouze a výlučně ty transakce, které tam jsou popsány. Záměrně se tak upouští od požadavků na znalecké oceňování majetku úplatně převáděného v rámci koncernu nad rámec požadavků článku 11 druhé směrnice (stávající § 196a odst. 3). Stejně tak se upouští od zcela nesrozumitelného - viz též kontroverzní judikaturu Nejvyššího soudu z poslední doby - požadavku na znalecké oceňování poskytování ručení v koncernu (stávající § 196a odst. 5). Tam, kde se hovoří o převodu či nabytí majetku, mají se tím na mysli smlouvy a transakce, u nichž je převod či nabytí majetku charakteristickým znakem a cílem transakce, nikoli zprostředkovaným jevem. Převodem nebo nabytím majetku je tak třeba rozumět například koupi nebo darování věci, postoupení pohledávky, vklad věci či práva do kapitálu, atd., nikoli však například poskytnutí úvěru či jinou finanční transakci nebo dokonce poskytnutí služeb, provedení díla či nájem. Na zajištění závazků se mají nová ustanovení vztahovat pouze v těch případech, kde je to výslovně stanoveno. Výše uvedené plyne jak ze slovního vyjádření, tak ze systematiky nových ustanovení.

Navrhované změny, spolu se změnou § 193 odst. 2 (viz body 22 a 23), zbaví české obchodní společnosti enormní zátěže právního rizika, jemuž jsou nyní vystaveny.

Je nepochybné, že při transakcích v rámci korporálních skupin (koncernů) mohou být účastníky sledovány i jiné, než legitimní cíle; česká zkušenost devadesátých let a neologismus "tunelování" jsou ostatně dostatečným dokladem této skutečnosti. S postupující kultivací českého podnikatelského prostředí se však jeví jako neúnosná právní úprava, která za účelem vyloučení těchto excesů uvaluje na celý trh (a tedy rovněž a především na práva dbalé investory a podnikatele) náklady *ex ante* působících pravidel, např. tedy požadavku na oceňování všech převodů majetku v koncernu, pokud podmínky převodu potenciálně neodpovídají parametrům běžného obchodního styku, nebo požadavku na ocenění poskytnutí každého ručení v koncernu. Celkové náklady na dodržování těchto *ex ante* pravidel mohou být v ekonomice enormní, připočítáme-li k přímým nákladům na jejich plnění náklady, způsobené neplatností legitimních, ale pravidly přesto zachycených transakcí, a dále náklady, vyplývající z nesrozumitelnosti, kterou stávající vyjádření těchto pravidel trpí.

Nová právní úprava vychází z přesvědčení, že platné právo obsahuje dostatek *ex post* působících pravidel, která umožňují dodatečnou nápravu excesů a postih jejich viníků. Jedná se především o již několikrát citovaná pravidla o odpovědnosti členů představenstva (§ 66, 194), jim odpovídající skutkové podstaty trestního práva, pravidla koncernového práva, zakládající odpovědnost ovládajících osob, často včetně členů jejich představenstev (§ 66 odst. 6, 66a, 66c) a pravidla neúčinnosti právních úkonů, obsažená v novém insolvenčním právu (§ 240 až 242 zák. č. 182/2006 Sb.).

Pokud jde o zveřejnění vnitrokoncernových transakcí a jejich posouzení nezávislým odborníkem, což může být důležité pro účely uplatnění takové odpovědnosti, stávající právní úprava takové zveřejnění a posouzení již výslovně vyžaduje v § 66a. Ten rovněž umožňuje minoritním společníkům za okolností tam uvedených vyžadovat vlastní nezávislé přezkoumání zveřejněných údajů. Podstatné na těchto pravidlech je však to, že

(a) působí *ex post*, tj. umožňují uplatnit odpovědnost za škodu tam, kde je podezření z excesu, nezatěžují však celý trh a jednotlivé transakce náklady, které je nutno vynaložit předem, a

(b) neohrožují třetí strany právním rizikem toho, že jejich smlouva bude shledána neplatnou proto, že protistrana nedodržela pravidla, obsažená nyní ve vypouštěných ustanoveních zákona.

Ustanovení § 66a a související ustanovení českého koncernového práva (zejm. § 66 odst. 6 a 66c) jsou velmi přísnými předpisy, regulujícími podmínky transakcí mezi propojenými osobami. Spolu s novým právem neúčinnosti právních úkonů, obsaženým v zákoně č. 182/2006 Sb., a spolu s ustanoveními nových § 196a až 196e, představují dostatečnou ochranu minoritních společníků a věřitelů českých obchodních společností před nelegitimními transakcemi mezi společnostmi a osobami s ní propojenými. Tato úprava přitom nebude vystavovat české obchodní společnosti zbytečným transakčním nákladům a právní nejistotě, jimž tyto společnosti čelí dnes.

K § 196b

Existuje velmi málo důvodů proto domnívat se, že transakce, v níž společnost poskytuje úvěr nebo půjčku fyzické osobě, která tuto společnost bezprostředně řídí (nebo jejímu *alter egu*), přináší jakýkoli užitek někomu jinému, než je právě tato osoba. Nově navrhovaná právní úprava proto zachovává pro tento typ transakcí jak požadavek předchozího souhlasu valné hromady, tak obsahový požadavek, aby podmínky transakce odpovídaly podmínkám, obvyklým v obchodním styku. Stejným podmínkám podřizuje ustanovení úvěry a půjčky poskytované významným akcionářům společnosti (viz kritéria § 181 odst. 1). Nebudou-li dodrženy obě podmínky, je transakce neplatná.

Účelem ustanovení není zdvojit právní úpravu v případech, kdy se mezi společnostmi a osobami, v uvedených ustanoveních, jedná o vztahy ovládnutí, popsané a regulované v ustanoveních § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku. To mimo jiné znamená, že bude-li akcionář podle § 181 odst. 1 uvedený v ustanovení odst. 1 písm. c) osobou, na jejíž vztahy se společnostmi se vztahují citovaná ustanovení (zejména tedy osobou ovládající), na úvěr či půjčku, jež mu společnost poskytuje, se nepoužije ustanovení § 196b, ale citovaná ustanovení § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku.

K § 196c

Podobná skepse jako u úvěrů a půjček je na místě i v případě, v němž společnost zajišťuje závazky osoby, která tuto společnost bezprostředně řídí, případně závazky významného akcionáře.

Rozdíl oproti situaci, kdy společnost takové osobě poskytuje úvěr nebo půjčku, spočívá ovšem v tom, že neplatnost zajištění se může dotknout práv, jež třetí osoby nabyly v dobré víře. Ustanovení § 196c proto ukládá, aby poskytnutí zajištění bylo předem odsouhlaseno valnou hromadou a poskytnuto za podmínek obvyklých v obchodním styku. Odstavec 2 však chrání dobromyslné zajištěné věřitele.

Pro vztah k ustanovením § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku platí totéž, co bylo řečeno ve zdůvodnění k ustanovení § 196b výše. To mimo jiné znamená, že bude-li akcionář podle § 181 odst. 1 uvedený v ustanovení odst. 1 písm. c) osobou, na jejíž vztahy se společnostmi se vztahují citovaná ustanovení (zejména tedy osobou ovládající), na zajištění jeho závazku společnostmi se nepoužije ustanovení § 196c, ale citovaná ustanovení § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku.

K § 196d

Zatímco bezúplatné převody majetku na akcionáře jsou, s výjimkou případů, kdy by je zákonodárce výslovně povolil, zakázány ustanovením § 179 odst. 4, bezúplatné převody majetku na osoby, uvedené v § 196d, výslovně zákonem upraveny nejsou. K bezúplatným převodům majetku na tyto osoby by v principu nemělo docházet vůbec. Výjimkou mohou být pouze přiměřené dary k významným životním jubileím, při odchodu na odpočinek, atd. Navíc, jelikož u těchto transakcí lze v naprosté většině případů jen stěží uvažovat o tom, že by se odehrávaly za podmínek, obvyklých v obchodním styku, navrhuje se v novém § 196d takové transakce pod sankcí neplatnosti zakázat.

Ustanovení se nevztahuje na poskytnutí plnění, jež je svou povahou odměnou za výkon funkce ani na výplaty dividend a jiných podílů na zisku. Na taková plnění se vztahují zvláštní pravidla, zejména ustanovení § 66 odst. 3, resp. § 178.

K § 196e

Úplatné převody majetku mezi společnostmi a fyzickými osobami, jež společnost bezprostředně řídí (resp. jejich *alter egy*) jsou vždy transakcemi, u nichž hrozí extrémní nebezpečí, že podmínky transakce budou v neprospěch společnosti ovlivněny konfliktem zájmů. Podobně je tomu i u poskytování služeb těmito osobami, nejde-li o služby člena orgánu společnosti, k nimž jsou tyto osoby společností najaty a jejichž podmínky jsou předmětem zvláštní právní úpravy.

Nově navrhovaná právní úprava proto zavádí pro tento typ transakcí jak požadavek předchozího souhlasu valné hromady, tak obsahový požadavek, aby podmínky transakce odpovídaly podmínkám, obvyklým v obchodním styku. Nebudou-li dodrženy obě podmínky, je transakce neplatná.

Požadavek dodržení podmínek obvyklých v obchodním styku (nikoli však požadavek předchozího souhlasu valné hromady) se bude vyžadovat i na tyto transakce, pokud do nich společnost vstupuje s významnými akcionáři (viz kritérium § 181 odst. 1 obchodního zákoníku).

Pro vztah k ustanovením § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku platí totéž, co bylo řečeno ve zdůvodnění k ustanovení § 196b výše. To mimo jiné znamená, že bude-li akcionář podle § 181 odst. 1 uvedený v ustanovení odst. 3 osobou, na jejíž vztahy se společností se vztahují citovaná ustanovení (zejména tedy osobou ovládající), na úplatné převody majetku takovým akcionářem na společnost ani na poskytování služeb takovým akcionářem společností se nepoužije ustanovení § 196e, ale citovaná ustanovení § 66a nebo 190a až 190d obchodního zákoníku.

K bodu 28

Kogentní povaha § 386 odst. 1 je reflexí ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku, které stanoví, že "dohoda, kterou se někdo vzdá práv, jež mohou v budoucnosti teprve vzniknout, je neplatná." Samo ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku, jež je pozůstatkem socialistické kodifikace z šedesátých let minulého století (viz důvodovou zprávu k § 91 původního znění zák. 40/1964 Sb.), nemá v moderním právním řádu místo, taková změna by však musela být provedena přímo v občanském zákoníku. Navrhovaná změna § 263 obchodního zákoníku odstraňuje pouze jeden jeho partikulární projev, jenž ovšem v právní úpravě závazkových vztahů podle obchodního zákoníku působí ještě nepřijatelněji, než ve vztazích občanskoprávních. Svoboda sjednat předem rozsah výše odpovědnosti za škodu je opačnou stranou téže mince, jíž je svoboda sjednat výši kupní ceny. Není žádného důvodu pro to, aby zákonodárce, jenž umožňuje soukromým stranám svobodně kontrahovat ohledně cen, zakazoval týmž stranám svobodně kontrahovat ohledně výše potenciální odpovědnosti za škodu. V tuzemských obchodně-právních vztazích vytváří kogentní povaha § 386 odst. 1 značnou právní nejistotu; v právní teorii se ostatně již od přijetí obchodního zákoníku vedou dosud neukončené spory o výklad tohoto ustanovení. Tato nejistota deformuje tržní procesy alokace rizik na ty strany, jež jsou ke snášení těchto rizik nejlépe uzpůsobeny, čímž konec konců silně znevýhodňuje domácí podnikatele, resp. zvyšuje jejich náklady na kontraktaci tím, že je nutí podržovat smlouvy cizímu právu. Pokud jde o případné excesy při sjednávání rozsahu odpovědnosti za škodu, způsobené např. poruchami svobody vůle či zneužitím tržní moci, lze je korigovat obecnými právními instituty (např. § 265 obchodního zákoníku a další).

Dispozitivní povaha zvláštního ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku znamená, že na dohody ohledně rozsahu odpovědnosti za škodu, uzavřené podle obchodního

zákoníku, se napříště nebude vztahovat obecná právní úprava ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku.

K Čl. II

Účinnost navrhované právní úpravy se navrhuje stanovit prvního dne druhého měsíce po dni jeho vyhlášení, a to z důvodu rychlé pomoci podnikatelské veřejnosti.

V Praze dne

předseda vlády

ministr spravedlnosti